

Oikeusministeriölle

Diaarinumero: VN/21297/2023

Työryhmämietintö koskien pakkokeinolain muutostarpeiden arviointia (1. vaihe)

Sanoma Media Finland Oy ("Sanoma") kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto oikeusministeriölle työryhmämietinnöstä koskien pakkokeinolain muutostarpeiden arviointia (1. vaihe) ("mietintö"). Tuemme Medialiiton esittämiä huomioita etenkin kansalaisten sananvapauden eli kansalaisten oikeuden vastaanottaa tietoja ja tiedotusvälineiden riippumattomuuden sekä toimintavapauden turvana olevan toimituksellisen lähdesuojan kannalta.

Lähdesuojan ja median vapauden turvaaminen

Sanoma pitää sananvapautta, riippumatonta tiedonvälitystä ja journalistisen lähdesuojan tehokasta turvaamista demokraattisen yhteiskunnan perusedellytyksinä. Sanoma yhtyy Medialiiton työryhmämietinnöstä esittämiin keskeisiin huoliin ja katsoo, että pakkokeinolain mahdollisia muutoksia valmisteltaessa lähdesuojan merkitys on huomioitava nykyistä selkeämmin ja vahvemmin.

Työryhmämietinnössä ehdotettu salaisten pakkokeinojen käytön laajentaminen, erityisesti salaisen erityisen kotietsinnän osalta, muodostaa merkittävän riskin toimitukselliselle lähdesuojalle, ellei lainsäädäntöön sisällytetä täsmällisiä ja sitovia oikeusturvamekanismeja. Sanoma katsoo, että pelkät yleisluonteiset perustelut eivät ole riittäviä turvaamaan lähdesuojaa tilanteissa, joissa pakkokeinot voivat kohdistua toimituksiin, toimittajiin, mediayritysten tiloihin tai niihin kytkeytyviin henkilöihin.

Lähdesuoja on olennainen osa perustuslain 12 §:ssä turvattua sananvapautta sekä yleisön oikeutta vastaanottaa tietoa. Sen heikentyminen vaikuttaisi suoraan tiedonhankinnan edellytyksiin, journalististen lähteiden halukkuuteen tuoda esiin yhteiskunnallisesti merkittäviä epäkohtia sekä median kykyyn toimia vallankäytön kriittisenä tarkkailijana. Sanoma pitää tästä syystä välttämättömänä, että lähdesuojan turvaaminen nostetaan pakkokeinolain jatkovalmistelussa keskeiseksi lähtökohdaksi.

Sanoma korostaa myös, että Suomea sitova EU:n medianvapaussäädös edellyttää jäsenvaltioilta tehokkaita toimia toimituksellisen vapauden ja lähdesuojan turvaamiseksi. Lisäksi korkeimman oikeuden ennakkopäätökset ovat selkeästi vahvistaneet lähdesuojan laajan tulkinnan ja sen keskeisen merkityksen

demokraattisessa yhteiskunnassa. Näiden velvoitteiden ja oikeuskäytännön tulee heijastua selkeästi myös pakkokeinolainsäädännön uudistamiseen.

Sanoma katsoo, että jos lähdesuojan soveltamisesta jää epäselvyyttä, se on turvattava laissa. Viimeaikainen lainsäädäntö- ja valiokuntakäytäntö osoittaa, että viranomaisten tiedonsaantioikeuksia on perustellusti rajattu lähdesuojan suojaamiseksi. Sama periaate tulee ulottaa myös pakkokeinolain mukaisiin salaisiin toimivaltuuksiin.

Sanoma yhtyy Medialiiton huomioon siitä, että hallituksen esitykseen on sisällytettävä selkeä ja kattava kuvaus oikeusturvajärjestelyistä, joilla estetään toimivaltuuksien väärinkäyttö ja turvataan journalistinen lähdesuoja kaikissa tilanteissa. Tämä on välttämätöntä sananvapauden, median riippumattomuuden ja yleisön tiedonsaantioikeuden uskottavan ja tehokkaan suojan varmistamiseksi.